

Arkeologisk utredning

SKEDVI KYRKBY

inför bostadsbyggnation i Stora Skedvi socken och Sätters
kommun, Dalarnas län

2022

Arkivrapport dnr 152/21

Lee Widegren Lundin

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Fastighetskartan: © Lantmäteriet.

Terrängkartan: Lantmäteriet (CC0)

Dalarnas museum, Falun, 2022

Sammanfattning

Dalarnas museum har genomfört en arkeologisk utredning på fastigheten Skedvi Kyrkby 34:1. Anledningen till utredningen var att utreda om tidigare okända fornlämningar fanns på den yta som skulle bebyggas med bostäder. Tre möjliga anläggningar dokumenterades varav ingen bedömdes antikvariskt intressant. Färre föremål än förväntat fanns i matjorden. Dalarnas museum förordar inga ytterligare åtgärder.

Inledning

I början av september 2022 genomförde Dalarnas museum en arkeologisk utredning steg 2 på en del av fastighet Skedvi Kyrkby 34:1 i Stora Skedvi socken, Sätters kommun, se bilaga 1. Anledningen var planerad bebyggelse av bostäder. Beslut fattades av länsstyrelsen i Dalarnas län, dnr 431-11817-2021. Beställare var Sätters kommun.

Utredningsområdet låg öster om Stora Skedvi skola och var 15 389 kvadratmeter stort där 1 987 kvadratmeter av området redan utretts år 2015 av ArcMontana/Landskapsarkeologerna, se figur 3 bilaga 1. Området bestod av svagt sydsluttande, plöjd åkermark i norra delen av området. Södra delen bestod av gräsbeväxt åkermark sluttande mot norr. Södra änden av området var belägen på en ås i östvästlig riktning och var där något planare.

Antikvarisk bakgrund

År 2015 genomfördes en arkeologisk utredning steg 2 inom och öster om skolområdet. Den östligaste utredningsytan överlappade en del av det aktuella utredningsområdet. Där framkom en skrapa av kvarts och blästslag som sågs som indikatorer på aktiviteter från förhistorisk tid och medeltid (Nilsson & Berg Nilsson 2015).

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar skulle beröras av det planerade arbetsföretaget. Utredningen skulle preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Resultaten från utredningen skulle kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten skulle också kunna användas som underlag i företagarens planering.

Metod och genomförande

Sökschaktsgrävningen utfördes av två arkeologer och en arkeologpraktikant med hjälp av grävmaskin utrustad med planskopa. Schakten grävdes fram skiktvis ned till naturlig mark. Schaktens innehåll dokumenterades i skrift och med fotografering. Anläggningar dokumenterades i plan och grävdes ut till hälften för att utröna dess fyllning, djup och eventuella funktion. Schakt och anläggningar mättes in med RTK och lades igen efter avslutad dokumentation. Redan utredda områden och ytor med nedgrävda ledningar undveks. En yta i västra delen var otillgänglig på grund av högar av sand och jordmassor med stor växtlighet.

Resultat

Totalt grävdes 48 schakt. Schakten var 9–36 meter långa, 1,2–1,4 meter breda (varav två breddades till 3,4 respektive 4,6 meter) och 0,25–0,8 meter djupa. Schakten beskrivs i detalj i bilaga 2.

Innehållet i schakten bestod av matjord med få stenar och mycket låg inblandning av andra material, exempelvis tegelkross. I botten fanns naturlig silt. Mot mitten av området fanns en sänka där bottenmaterialet var varvigt och lerigare, samt hade en högre inslag av kol i kontaktytan mellan matjorden och naturlig mark.

Mycket sparsamma mängder recenta och äldre föremål påträffades i matjorden. Enstaka spikar, porslins- och keramikbitar påträffades. En enstaka hyttslaggsbit påträffades i matjorden. Mest anmärkningsvärt var ett fynd av en bit flinta i matjorden i schakt 12. Flintan utgör bössflinta till flintlåspistol/gevär alternativt elddon.

Tre anläggningar identifierades: A1 utgjordes av en diffus, möjlig nedgrävning, A2 änden av ett dike eller ränna och A3 en grund fördjupning/grop med oklar funktion. Ett större dike påträffades i norra delen av utredningsområdet samt ett mindre dike mitt i schakt 22. Anläggningarna beskrivs i detalj i bilaga 3.

Slutsatser

Inledningsvis tolkades anläggning A1 som en möjlig nedgrävning. Det gick inte att säkert utesluta, men när fler schakt grävts framgick det att A1 mer sannolikt representerar en naturlig fördjupning i sänkan. Färre föremål än förväntat fanns i matjorden. Ingen av anläggningarna eller dikena bedömdes vara fornlämningar. Dalarnas museum föreslår inga vidare arkeologiska åtgärder inom utredningsområdet.

Referenser

Nilsson, O. & Berg Nilsson, L. 2015. *Stora Skedvi skola. Arkeologisk utredning steg 2, inför planerad utbyggnad av Stora Skedvi Skola, inom fastigheterna Skedvi Kyrkby 9:5 och 34:1 samt Stora Skedvi Prästgård 1:71, Stora Skedvi socken, Sätters kommun, Dalarnas län*. Landskapsarkeologerna. Rapport 2015:6

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-11817-2021
Fornreg, uppdragsnummer:	202101106
Socken:	Stora Skedvi
Fastighet:	Skedvi Kyrkby 34:1
Koordinater, mitten:	N 544746
(SWEREF99 TM)	E 6696806
Höjd (RH 2000):	107,8–110 m.ö.h.
Inmätning:	RTK
Utförandetid:	2022-09-01 – 2022-09-05
Total yta:	15 389 kvadratmeter
Undersökt yta, schakt:	752 kvadratmeter
DM projektnummer:	1789
DM diarienummer:	152/21
DM foto accessionsnr:	DM ARK1789
Arkeologisk personal:	Lee Widegren Lundin (fältarbetsledare) Greger Bennström André Nylander (praktikant)
Projektansvarig:	Lee Widegren Lundin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

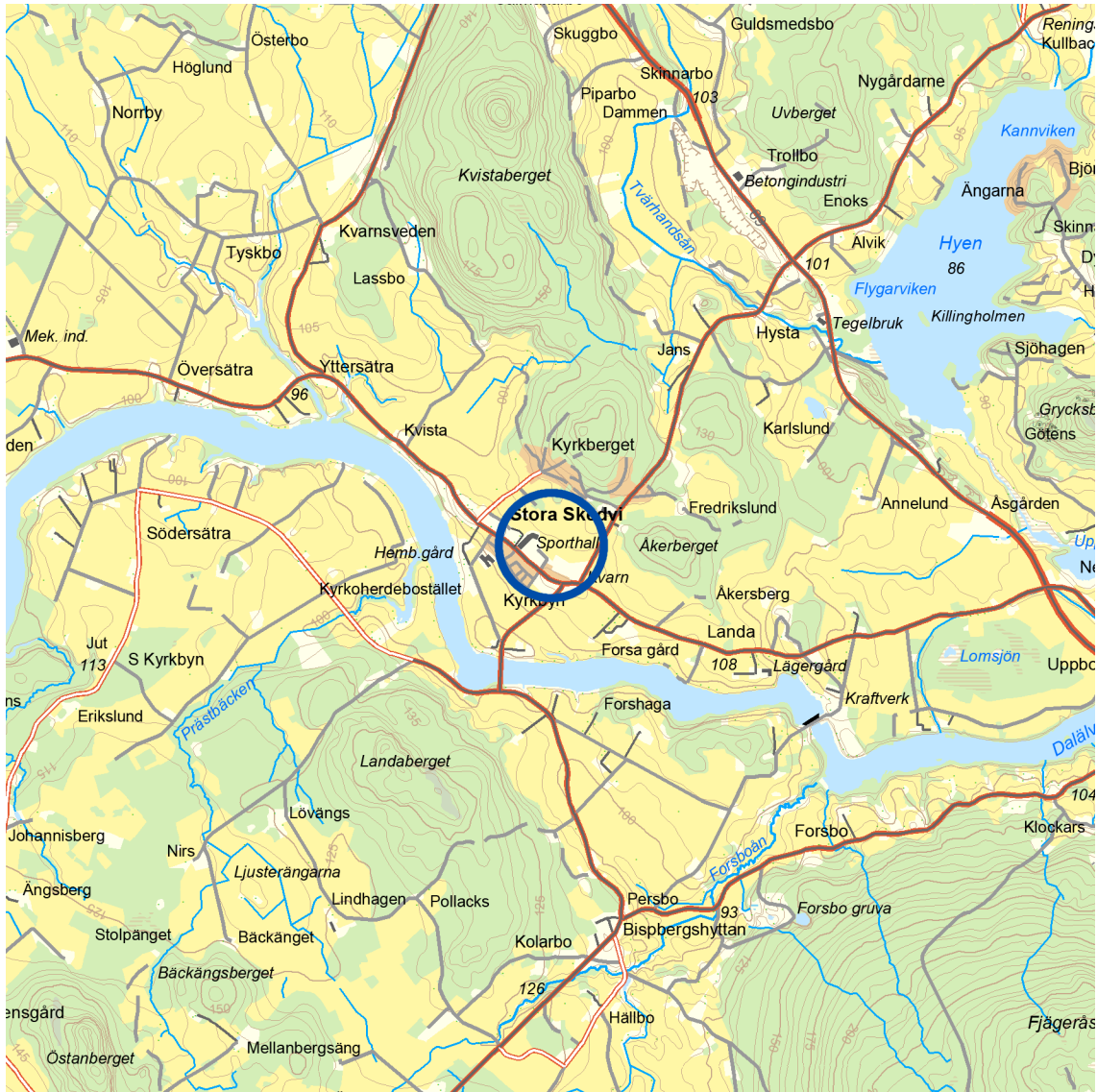
Bilagor

1. Kartor/planer
2. Schaktlista
3. Anläggningar
4. Foton

Bilaga 1 - Kartor

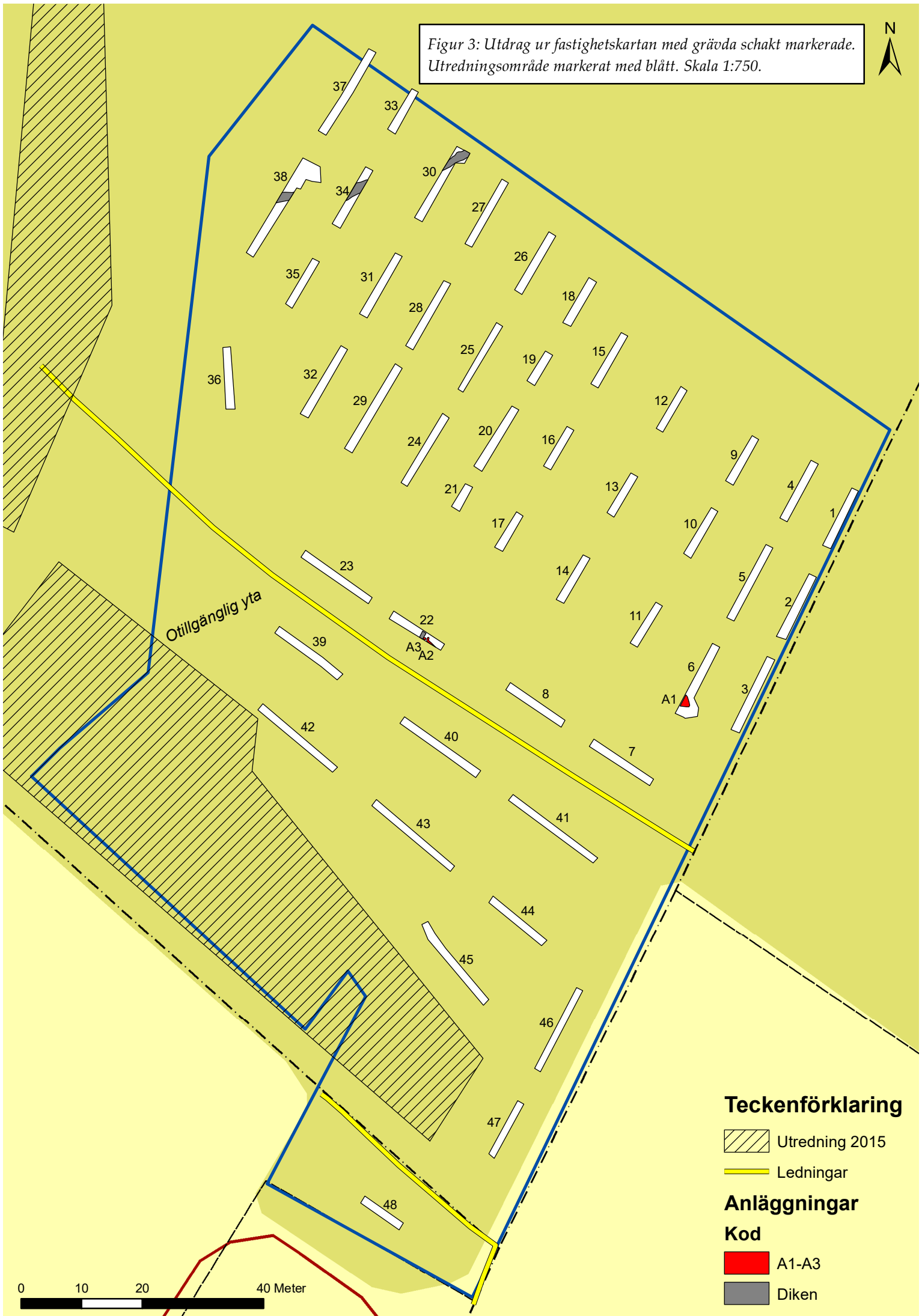

Figur 1: Karta över Dalarna med undersökningsplatsen i Stora Skedvi markerad.

Figur 2: Utdrag ur terrängkartan med undersökningsplatsen markerad med blå cirkel. Skala 1:50 000.

Figur 3: Utdrag ur fastighetskartan med grävda schakt markerade. Utredningsområde markerat med blått. Skala 1:750.

Bilaga 2 – Schaktbeskrivningar

Schakt 1

1,4x10,6 m (NNÖ-SSV). 0,25–0,30 m dj.
0,25–0,3 m tj matjord av brun lerig-silt.
I botten ljusgrå lerig silt.

Schakt 2

1,4x11,6 m (NNÖ-SSV). 0,25–0,5 m dj.
0,25 m tj matjord, liknande karaktär som
ovan. I södra halvan av schaktet fanns
ett infiltrerat skikt med inslag av kol (ca
0,05–0,08 m tj). Enstaka fajans- och
tegelbitar förekom i matjorden.
I botten ljusgrå silt.

Schakt 3

1,4x13,4 m (NNÖ-SSV). 0,4–0,5 m dj.
0,25–0,3 m tj brun lucker matjord.
0,1–0,2 m brungrå kompakt silt/lera med
inslag av tegelkross och kolfragment.
Diffus kontaktyta ned mot botten. I
botten kompakt, lerig, ljusbrun silt.
Fynd av krukskärvor, myrmalm (?), en
bit malmläck, tre tegelbitar, bränd lera
och en fajansbit.

Schakt 4

1,4x10,8 m (NNÖ-SSV). 0,2–0,35 m dj.
0,20–0,35 m tj matjord av brun lerig silt.
I botten ljus gråbrun silt, bitvis lerig silt,
med tydliga plogspår.

Schakt 5

1,4x13,6 m (NNÖ-SSV). 0,2–0,35 m dj.
0,2–0,35m tj matjord av brun lerig silt.
I botten ljus gråbrun silt. Två
fördjupningar med infiltrerad matjord
med inslag av kol.

Schakt 6

1,4x13 m (NNÖ-SSV). I södra änden av
schaktet 3 m br. 0,25–0,55m dj.
0,25–0,55 m tj matjord av brun lerig silt.
I botten gråbrun lerig silt med inslag av
kol. I schaktet dokumenterades en
möjlig anläggning: A1.

Schakt 7

1,4x11,9 m (VNV-ÖSÖ). 0,2–0,4 m dj.
0,2–0,4 m tj matjord av brun lerig-silt.
I botten ljus, grå och brun kompakt silt-
lera med ett fåtal rostutfällningar

Schakt 8

1,4x11 m (VNV-ÖSÖ). 0,25–0,35 m dj.
0,25–0,35 m tj matjord av brun lerig silt,
tre spikar påträffades.
I botten ljus gråbrun kompakt silt-lera
med rostutfällningar. Partivis mörkare
jord.

Schakt 9

1,4x8,6 m (NNÖ-SSV). 0,2–0,4 m dj.
0,2–0,4 m tj matjord av brun silt.
I botten ljusgrå och brun silt.

Schakt 10

1,4x8,8m (NNÖ-SSV). 0,3–0,4m dj.
0,3–0,4 m tj matjord av brun silt. Enstaka
tegelfragment i matjorden.
I botten ljusgrå och brun silt med
fläckvis mörkare partier. Ett fåtal
rostutfällningar.

Schakt 11

1,4x8 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,4 m dj.
0,3–0,4 m tj matjord av brun silt.
Brunglaserat rödgods och enstaka
tegelfragment påträffades i matjorden.
I botten mörkgrå och brun silt med fåtal
partier som har inslag av kolfläckar.

Schakt 12

1,4x8 m (NNÖ-SSV). 0,25–0,4 m dj.
0,25–0,4 m tj matjord av brun silt. En bit bössflinta påträffades i matjorden.
I botten ljusgrå och brun silt, liknande som schakt 9.

Schakt 13

1,4x7,6 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,45 m dj.
0,30–0,45 m tj matjord av brun silt.
I botten mörk gråbrun silt-lera.

Schakt 14

1,4x8,5 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,55 m dj.
0–0,45 m matjord av brun silt.
0,45–0,55 m matjord av lera.
Enstaka bitar obränt ben och tegel påträffades i matjorden.
I botten mörk gråbrun silt-lera, mer lerig botten mot sydväst.

Schakt 15

1,4x9,8 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,4 m dj.
0,3–0,4 m tj matjord av brun silt.
I botten mörk gråbrun silt, med mer lerigt inslag i sydvästra delen av schaktet.

Schakt 16

1,4x7,6 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,4 m dj.
0,3–0,4 m tj matjord av brun silt.
I botten ljus och mörk gråbrun silt, med mer lerigt inslag i sydvästra delen av schaktet.

Schakt 17

1,4x6,7 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,55 m dj.
0,3–0,55 m tj matjord av brun silt.
Enstaka tegelfragment påträffades i matjorden.
I botten mörk gråbrun silt-lera, fläckvisa partier var mörkare.

Schakt 18

1,4x8,6 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,35 m dj.
0,3–0,35 m tj matjord av av brun lerig silt. Enstaka tegelkross i matjorden.
I botten ljusbrun lerig silt med plogspår i schaktets riktning.

Schakt 19

1,4x5,8 m (NNÖ-SSV). 0,4 m dj.
0,35–0,45 m tj matjord av brun lerig silt.
Fynd av porslin i matjorden.
I botten ljusbrun lerig silt.

Schakt 20

1,2x11,8 m (NNÖ-SSV). 0,35–0,4 m dj.
0,35–0,4 m tj matjord av ljus brungrå silt.
Fragment av tegelkross i matjorden.
I botten ljusbrun silt. Ojämn kontaktyta mot matjorden, fanns infiltrerad matjord, som gav diffusa former i botten.

Schakt 21

1,4x4,1 m (NNÖ-SSV). 0,55–0,6 m dj.
0,3 m tj lucker brungrå matjord
0,3 m tj brungrå kompakt matjord med linser av ljus beige-grå siltig sand.
Linserna syntes endast i sydöstra schaktväggen.
I botten ljus brungrå silt med fläckvis infiltration av matjord. Djurgång + djurhåla fylld med matjord.

Schakt 22

1,4x10 m (ÖNÖ-VSV). 0,3–0,6 m dj.
0,3–0,6 m matjord av brun silt, nedersta delen av matjorden är mer kompakt och mer gråbrun.
I botten mörkgrå och brun silt-lera.
I schaktet dokumenterades två anläggningar A2 och A3. Vid undersökning av dessa syntes ett mörkare skikt i den naturliga marken, utan kol.

Schakt 23

1,4x13,5 m (ÖNÖ-VSV). 0,4–0,8 m dj, djupast i östra ändan där fanns en fördjupning i den naturliga marken. 0–0,30 m brungrå lucker matjord. Enstaka stenar, glas, lerklining, och järnföremål i matjorden. 0,1–0,5 m kompakt brungrå lerig silt. I botten mellangrå, kompakt lerig silt, brungrå till gråbrun färg. Mycket svårt att se vad som utgjort naturlig mark.

Schakt 24

1,4 x13,2 m (NNÖ-SSV). 0,2–0,4 m dj. 0,2–0,4 m tj matjord av brun silt, mer kompakt mot botten. I botten mörkt grå och brun silt. Färgerna var jämnfördelade.

Schakt 25

1,4x12,6 m (NNÖ-SSV). 0,25–0,35 m dj. 0,25–0,35 m tj matjord av brun silt, mer kompakt mot botten. I botten mörkt grå och brun silt.

Schakt 26

1,4x11,1 m (NNÖ-SSV). 0,25–0,35 m dj. 0,25–0,35 m tj matjord av brun silt. I botten mörkt grå och brun silt med diffusa plogspår.

Schakt 27

1,4x12,2 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,5 m dj. 0,3–0,5 m tj matjord av brun silt, mer kompakt mot botten. I matjorden påträffades enstaka tegelfragment samt spikar. I botten mörkt grå och brun silt.

Schakt 28

1,4 x12,4 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,55 m dj. 0,3–0,55 m tj matjord av gråbrun silt, mer kompakt längre ner. I botten svartgrå och brun silt med synliga plogspår.

Schakt 29

1,4x16,2 m (NNÖ-SSV). 0,35–0,45 m dj. 0,35–0,45 m matjord av gråbrun silt, mer kompakt längre ner. I botten svartgrå och brun silt med flammig utbredning av färgerna.

Schakt 30

1,4–2,9x13,6 (NNÖ-SSV). 0,4–0,6 m dj. 0,4–0,6 m tj matjord av gråbrun silt. Förekomst av fajans och tegelkross i matjorden. I botten ljus brungrå silt med plogspår i schaktets riktning. I botten fanns ett dike ca 1,2–1,4 m br (NÖ-SV). Vid provgrävning cirka 0,2 m dj, fyllning av brungrå matjord med enstaka inslag av kol.

Schakt 31

1,4 x11,6 m (NNÖ-SSV). 0,4 m dj. 0,35–0,4m tj gråbrun matjord av silt. Enstaka tegelkross i matjorden. I botten ljus brungrå silt med plogspår i schaktets riktning.

Schakt 32

1,4 x13,1 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,45 m dj. 0,3–0,45 m tj matjord av brun silt, mer kompakt längre ner. Enstaka förekomster av glasbitar, fajans, en glaserad keramik av yngre rödgods, en rostklump och en bit porslin i matjorden. I botten svartgrå och brun silt.

Schakt 33

1,4x7,8 m (NNÖ-SSV). 0,2–0,4 m dj. 0,2–0,4 m tj matjord av brun silt. I botten svart, grå och brun silt med storfläckig fördelning.

Schakt 34

1,4x11 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,55 m dj.
0,3–0,4 m matjord av brun silt.
I botten gråbrun, flammig silt.
Diket från schakt 30 fortsatte i NÖ-SV riktning och var här 2,3 m br med fyllning av matjord.

Schakt 35

1,4x8,9 m (NNÖ-SSV). 0,4 m dj.
0,35–0,4 m matjord av brun silt.
I botten fanns homogen brunbeige silt.

Schakt 36

1,4x10,4 m (N-S). 0,4 m dj.
0,35–0,4 m matjord av brun silt.
I botten fanns homogen brunbeige silt.

Schakt 37

1,4 x16 m (NNÖ-SSV). 0,35–0,4 m dj.
0,35–0,40 m matjord av brun silt.
I botten ljus gråbeige silt.
Ränna/dike tvärs över schaktet (NÖ-SV) med lutande sidor och fyllning av grå, brunfläckig silt.

Schakt 38

1,4-4x18,2 m (NNÖ-SSV). 0,3–0,45m dj
4 m br i NNÖ änden av schaktet.
0,35–0,4 m matjord av brun silt, mer kompakt och silt-lerig mot botten.
I botten mörk, gråbrun silt-lera.
I NNÖ änden av schaktet fanns en sentida störning, ca 0,05 m tj, bestående av områden med silt och matjord med inslag av kol och enstaka stenar.
Diket från schakt 30 och 34 fortsätter i mitten av schaktet (Ö-V), 1,4 m br med matjordsfyllning.

Schakt 39

1,4x12,8 m (NV-SÖ). 0,3–0,45 dj.
0,35–0,4 m tj matjord av brun silt, mer kompakt och mörk sand mot botten. Ett tegelfragment i matjorden.
I botten, mörk, gråbrun silt-lera, fläckvis väldig mörk och lerig mark.

Schakt 40

1,4x15,4 (NV-SÖ). 0,35–0,5 m dj.
0,35–0,50 m tj matjord av brun silt, mer kompakt mot botten.
I botten mörk, gråbrun silt-lera. Fläckvis väldigt mörk och lerig mark.

Schakt 41

1,4x17,4 m (NV-SÖ). 0,35–0,5 m dj.
0,35–0,5 m tj matjord av brun silt, tunnare matjord åt öst. En järnutfällning.
I botten gråorange kompakt lerig silt.

Schakt 42

1,4x16,2 (NV-SÖ). 0,25–0,5 m dj.
0,25–0,5 m tj matjord av brun silt. Mer kompakt och silt-lerigt mot botten.
I botten mörkt gråbrun silt-lera. Lerigare mark i sydöst.

Schakt 43

1,4x17 (NV-SÖ). 0,3–0,4 m dj.
0,3–0,4 m tj matjord av brun silt med enstaka tegelkross. Ojämn kontaktyta nedåt.
I botten gråbeige silt med matjord i fördjupningar och frostsprickor. Möjliga plogfårar.

Schakt 44

1,4x11,5 m (NV-SÖ). 0,25–0,4m dj.
0,25–0,4 m tj matjord av brun silt.
I botten gråbeige silt.

Schakt 45

1,4 x 14,1 m (NV-SÖ). 0,3–0,35 m dj.

0,25–0,3 m tj matjord av brun silt.

I botten gråbeige silt

Schakt 46

1,4 x 15 (NNÖ-SSV). 0,3–0,4 m dj.

0,3–0,4 m tj matjord av brun silt. Relativt mer sten i matjorden än tidigare schakt.

I botten gråbeige silt. Plogfåra synlig i schaktets riktning.

Schakt 47

1,4x10,2 m (NNÖ-SSV). 0,3 m dj.

0–0,3 m tj matjord av brun silt.

I botten ljusbeige silt.

Schakt 48

1,4x7,8 m (NV-SÖ). 0,3 m dj.

0–0,3 m tj matjord av brun silt.

I botten kompakt, beigegrå, varvig och lerig silt.

Bilaga 3 – Anläggningar

A1 – Nedgrävning/fördjupning

2x2x1,5 m stor. Trekantig form i plan. Fyllning av mörk kompakt lerig silt med inslag av sot och kol. Anläggningen var 0,15 m dj och tunnade ut mot kanterna. Undersökt med 0,2 m dj och 1,25 m bred spadsektion.

Schakt 6.

A2 – Dike/ränna

Avlång. 0,35x1,8 m st i plan. Fyllning av brun matjord. I profil ca 0,2 m dj, U-formad med konkava sidor och botten. Eventuellt änden av ett dike. Undersökt med spadsektion.

Schakt 22.

A3 – Grop/fördjupning

Oval. 0,35x0,5 m. Fyllning av brun matjord. En bit blästsagg vid ytan samt tegelkross och en glasbit. I profil cirka 0,08 m dj med konkav botten. Undersökt med spadsektion.

Schakt 22.

Bilaga 4 – Foton

Figur 1: Översikt från nordöst vid starten av sökschaktningen. Foto: Lee Widegren Lundin.

Figur 2: Översikt från väst. Schakt 39 närmst i bild. Foto: Lee Widegren Lundin.

Figur 3: A1 i plan och sektionen mot schaktväggen. Från sydväst. Foto: André Nylander.

Figur 4: Profil A2 från norr. Foto: Lee Widegren Lundin.

Figur 5: Profil A3 med det mörka skiktet under som föreföll vara naturligt. Från nordväst. Foto: Lee Widegren Lundin.